

DÁL, STÁLE DÁL

ONDŘEJ HAVELKA

Ondru Havelku, cestovatele, spisovatele a redaktora Tarsicia vám určitě nemusím představovat. Pro tento prázdninový speciál věnovaný vzdáleným obzorům jsme mu položili několik osobních otázek ohledně cestování.

Milý Ondro, co je na cestování nejzajímavější?

Ahoj přátelé a čtenáři! Odpověď je jednoduchá i složitá zároveň: při dlouhé cestě se člověk dostane do takového zvláště krásného módu vnímání reality, kdy stále pomalu putuje – nespěchat je při poznávání to nejdůležitější! – konstantně se sytí novými vjemy, zážitky a hlavně poznatky (čím odlišnější jsou od domácí kultury, tím lepší), pomalu, ale jistě se učí, a tím se také obohacuje a proměňuje, a celé to sleduje jako divák, který pouze projíždí a do poznávaných míst sám nepatří. Ovšem divák, který může za chybu v daném místě zaplatit vysokou cenu, případně tam rovnou neplánovaně ukončit svou pozemskou pouť a odebrat se skokově do nebeského Jeruzaléma (nebo jinam, podle svého náboženského přesvědčení). Cestovatel se na cestě nejen proměňuje, ale přímo utváří a vrací se jiný – je to nepřenosná zkušenost, ale když se vrátíte po dobrodružné roční cestě domů, tak vám teprve ona totožnost domácího prostředí

jako zrcadlo ukáže, jak moc jste se změnil, a to jsou nepopsatelně krásné okamžiky. Vracíte se nevýslovně bohatší, větší a lidsky o něco zralejší. Cesta člověku nabízí povětšinou intenzivní prožitky. Pohodlí, bezpečí, jistoty, předvídatelnost... – to vše zůstává doma. Cesta přináší nepohodlí, nebezpečí, nejistotu, často hlad a žízeň, strašlivou únavu, absolutní nepředvídatelnost. A právě v tom sami sebe poznáváme, odhalujeme se sami sobě, vyprávíme se sami sobě a taky se cestou formujeme. Koho zajímají náboženství, ten se při jejich poznávání dozvídá také mnohé o tom svém – jak se říká, kdo zná jenom křesťanství, nezná křesťanství vůbec. Teprve jiný nám ukazuje, kdo jsme my. Kdo chce pochopit den, musí poznat noc.

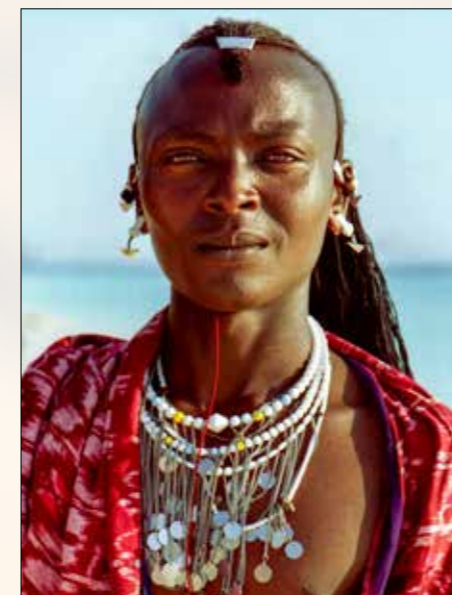
Chodil jsi po světě radši pěšky, nebo jezdil autostopem?

Obojí. Dlouhé vzdálenosti jsem rád překonával stopem: poznal jsem tak spoustu místních lidí a dostalo se mi od nich mnohých pozvání na čaj, kávu nebo něco na zub, případně i k přenocování. Mnohokrát jsem byl šokován pohostinností lidí, jejich dobrotou, zvláště v místech, kde sami měli naprosté minimum. Zní to jako prázdná fráze, ale není. Když člověk vykročí do nejistoty a otevře se lidem, často je šokován jejich nečekanou dobrotou. Na druhé straně jsem také občas nastoupil do auta k někomu, kdo ve mně viděl příležitost k rychlému zisku: několikrát se mě přímo v autě pokusili okrást – vzpomínám si živě, jak jsem musel v Indii vyskočit za jízdy z nákladáku (které tam ale naštěstí jezdí rychlostí svižnější chůze), protože mě závozník začal škrtit a snažil se mi vybrat kapsy.

Jednou jsem se neubráníl, bylo to v Rumunsku, a chlapík na mě vytáhl nůž, tak jsem mu těch pár dolarů, které jsem měl v kapse, raději dal. Nikdy jsem u sebe neměl moc peněz, cestoval jsem velmi levně, v podstatě zadarmo. Jindy řidič stopnutého auta bohužel srazil člověka – bylo to v hlavě

ním měšťě Madagaskaru Antananarivu – lidé vytáhli řidiče z auta a začali ho dost brutálně mlátit. Jakmile si všimli, že vzadu sedí běloch, obrátila se nenávist proti mně. Měl jsem ale štěstí, protože v tu chvíli už situaci uklidnila místní policie. Řidič pokračoval bez dvou zubů, s obličejem zbroceným krví a se zlomeným zápěstím (dost špatně se mu řadilo) – sražený chudák zamířil do špitálu a já jsem na zadní sedačce rozdýchával menší šok. Jindy jsme se ve stopnuté dodávce dokonce převrátili, protože v Africe dokážou lidé naskládat na auto tak vysoký a těžký náklad, že auto v zatáčce pořádně neví, jak se má udržet na kolech. Ale to byly jen jednotky případů z celkového počtu tisíců úspěšných stopů a desítek tisíc kilometrů zdarma najetých po celém světě. Stopování je skvělé už i proto, že nikdy nevíte, jakému šílenci sednete do auta. Ovšem ty poslední kilometry pěší chůze k odlehlým domorodým kmenům, ty jsou nejkrásnější, vždyť cestování je především procházka po zázračně krásné planetě Zemi. Sprintturismus – který v dnešní čím dál uspěchanější době vládne – je opak procházky po planetě, je to blesková honba za fotkou na sociální síť a instantním (pokud možno žádnou námahou nevykoupeným) zážitkem. Na planetu Zemi nemá sprintturista vůbec čas, úplně se s ní míjí.

Na jakou zemi nebo oblast nejradši vzpomínáš?

Zamiloval jsem se do západoafrického Mali – je to neobyčejně pestrá země. Je také poměrně nebezpečná a na cestování náročná; nepohoda je ale zaplácena unikátními místy. Pohádková hliněná tzv. súdánsko-sahelská architektura s mešitami jako z pohádky tisíce a jedné noci, barevná tržiště s lidmi rozličných etnik ve svých nejlepších tradičních šatech, hrdí pouštní Tuaregové s mečem za pasem (který také neváhají vnést do každého, kdo by chtěl ohrozit jejich svobodu) žijící na severu v poušti, tajemní Dogoni věřící, že pocházejí z hvězdy Sirius, obývající útes Bandiagara na jihu, pekelně špinavé hlavní město zamořené veškerým bordelem světa, nesjízdné písečné cesty, časté písečné bouře, štíři, nevlídné choroby, jako žlutá zimnice nebo břišní tyfus a samo-

zřejmě silně rozšířený aids, minimum jídla a absence pitné vody a k tomu všemu nesmírné vzdálenosti. Mali je dobrodruhův ráj!

A naopak, kam by ses už nikdy nechtěl vrátit?

Když jsem cestoval prvně stopem do Indie, vůbec se mi nelíbilo v iránském Teheránu. Je to špinavé, hektické, hlučné a nevzhledné město. Přisahal jsem si, že už nikdy víc. Jak ale stárnu, zapomínám na to nepříjemné a jak nad tím teď tak přemýšlím, asi si ho stříhnu znovu.

Zažil jsi na cestách situaci, kdy ti šlo vážně o život?

Nechci přehánět, ale pár takových situací bylo. Na území Dogonů v Mali jsme s přítelkyní (dnes manželkou) omylem znesvětili obětní místo tím, že jsme si na něj sedli. Byl to normální plochý kámen ve stínu stromu nedaleko vesnice – netušili jsme, že právě na něm Dogoni obětují zvířata (dříve i lidi). Jako religionista jsem na obětní místa velmi citlivý a všude ctím místní pravidla a snažím se prokazovat maximální respekt, ale tento kámen jsem bohužel jako obětní místo prostě nerozpoznal. Posadili jsme se a chtěli si chvilku ve stínu odpočinout od nesnesitelného vedra, ale během minuty jsme byli obklíčeni asi deseti muži s klacky a kameny v rukou. Odvlekli nás do vesnice před náčelníka a začali hrozit klacky. Vypadalo to špatně. Vzájemně jsme si nerozuměli a nutno říci, že potom, co běloši v minulosti v Africe napáchali za zvěrstva na Afričanech, tam bílá kůže není zrovna nejlepší výchozí skutečností do sporu. Nakonec jsme pochopili, že musíme zaplatit krávu, kterou musí Dogoni pro očistění obětního místa na kameni zaříznout. Paradoxní bylo, že za tu krávu chtěli jen pár dolarů v místní měně (v přepočtu ani ne sto českých korun), přitom bylo jasné, že kdyby si prostě

vzali všechno, neměli bychom nejmenší šanci se ubránit. Chtěli ale pouze očistit obětní místo, ovšem kdybychom krávu nezaplátili, posvátný kámen by volal po naší krvi.

Těch situací na hraně nebylo úplně málo: na Kypru mě srazilo auto, vyvázl jsem s odřeninami a šokem, v Karibiku mi při náročném jeskynním ponoru praskla středotlaká hadice a ocitl jsem se padesát metrů pod hladinou v černočerné úzké jeskyni bez vzduchu – naštěstí jsme s potápěčským partákem měli dostatek zkušeností a situaci zvládli. V New Yorku jsem se s kamarádem vypravil do nebezpečné čtvrti Harlem, odkud nás se zbraní v ruce vyprovodili tamější kofři. V Kašmíru jsem se dostal do přestřelky, při níž bohužel zemřelo několik místních lidí – už roky tam panuje válečný stav, ale je to neobyčejně krásná oblast, bohužel stále neklidná. Několikrát jsem na cestách onemocněl různými tropickými chorobami, v Tanzanii a v Indii to bylo hodně na hraně – pobyl jsem tam několik týdnů ve špitále, s tím, že v indickém špitále už jsem se skutečně loučil se životem. Později jsem se dozvěděl, že v tom indickém městě řídil gang lidí, kteří v restauracích (přesněji řečeno v takových

